

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО

Врз основа на член 69 алинеја 2 од Законот за здравјето на растенијата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 29/05, 81/08, 20/09, 57/10,17/11, 148/11 и 69/13), министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство донесе

НАРЕДБА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА МЕЃУНАРОДНИОТ СТАНДАРД ЗА РЕГУЛИРАЊЕ НА ДРВЕНИОТ МАТЕРИЈАЛ ЗА ПАКУВАЊЕ ВО МЕЃУНАРОДНАТА ТРГОВИЈА БР. 15

Член 1

Со оваа наредба се пропишува начинот на спроведување на меѓународниот стандард за регулирање на дрвениот материјал за пакување во меѓународната трговија бр. 15.

Член 2

Во постапката за регулирање на дрвениот материјал за пакување во меѓународната трговија, може да се примени меѓународниот стандард за регулирање на дрвениот материјал за пакување во меѓународната трговија бр. 15 кој е даден во Прилог и е составен дел на оваа наредба .

Член 3

Оваа наредба влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр.17-285/4
за земјоделство,

Министер

13 декември 2013 година
и водостопанство,

шумарство

Скопје
Димовски, с.р.

Љупчо

РЕГУЛИРАЊЕ НА ДРВЕНИОТ МАТЕРИЈАЛ ЗА ПАКУВАЊЕ ВО МЕЃУНАРОДНАТА ТРГОВИЈА

Фитосанитарна мерка бр.15
(2009)

ПРИЛОЗИ

Прилог бр. 1: Упатство за одобрени третмани за дрвениот материјал за пакување.

Прилог бр. 2: Упатство за ознаката и нејзината примена.

Додаток бр. 1: Методи на безбедно отстранување на дрвениот материјал за пакување кој не се придржува кон пропишаните услови

ОДОБРЕНО

Овој стандард најпрво е усвоен на Четвртата седница од страна на времената Комисија за фитосанитарни мерки во март 2002 год. како *Насоки за регулирање на дрвениот материјал за пакување во меѓународната трговија*. Измените кон Прилог 1 се донесени на Првата седница од страна на Комисијата за фитосанитарни мерки во април 2006 год. Првата ревизија е усвоена на Четвртата седница од страна на Комисијата за фитосанитарни мерки во март-април 2009 год. како постоечки стандард ISPM бр. 15 од 2009 год.

ВОВЕД

ПРЕДМЕТ

Овој стандард ги пропишува фитосанитарните мерки со кои се намалува ризикот од внесување и ширење на карантинските штетни организми поврзани со движењето во меѓународната трговија на дрвната амбалажа, која е направена од сирово дрво. Дрвениот материјал за пакување опфатен со овој стандард ја вклучува амбалажата, но го исклучува дрвениот материјал за пакување кој што е направен од преработено дрво на начин со кој се отстранети штетните организми (шперплоча).

Фитосанитарните мерки опишани во овој стандард не се наменети за да обезбедат трајна заштита од заразните штетни или други организми.

ИЗЈАВА ЗА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Познато е дека штетните организми кои се поврзани со дрвениот материјал за пакување имаат негативни влијанија по здравјето на шумите и биодиверзитетот. Се смета дека примената на овој стандард значително ќе го намали ширењето на штетните организми, а покасно и нивните негативни влијанија. Третманот со метил бромид е предвиден во овој стандард исклучиво поради неможност за користење на основните третмани, кои земјите ги користат во дадени случаи или пак да обезбедат друг соодветен материјал за пакување. Познато е дека метил бромидот ја оштетува озонската обвивка. Во врска со ова прашање е усвоена препорака од Меѓународната конвенција за заштита на растенијата (во понатамошниот текст IPPC) за *Замена или намалување на употребата на метил бромид како фитосанитарна мерка* (Комисија за фитосанитарни мерки, 2008). Затоа се спроведуваат алтернативни третмани кои се еколошки.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

- *Замена или намалување на употребата на метил бромид како фитосанитарна мерка (СРМ, 2008), IPPC Препорака.* Во извештајот од Третата седница (сесија) на Комисијата за фитосанитарни мерки, 7–11 Април 2008, Додаток 6, IPPC, ФАО, Рим;
- *Меѓународна конвенција за заштита на растенијата,* IPPC, ФАО, Рим;
- *Кодови за обележување на имињата на земјите и нивните региони - Дел 1: Код на земјата,* Женева, Меѓународна организација за стандардизација, (http://www.iso.org/iso/country_codes/iso_3166_code_lists.htm). ISO 3166-1 од 2006.
- *Поимник на фитосанитарни термини,* ISPM бр. 5, IPPC, ФАО, Рим;
- *Систем за сертификација при извоз,* 1997, ISPM бр. 7, IPPC, ФАО, Рим;
- *Упатство за регулаторен систем при фитосанитарен увоз,* 2004, ISPM бр. 20, IPPC, ФАО, Рим;
- *Упатство за инспекција,* 2005, ISPM бр. 23, 2005, IPPC, ФАО, Рим;
- *Насоки за известување при неусогласеност и преземање на итни мерки,* 2001, ISPM бр. 13, 2001, IPPC, ФАО, Рим;
- *Пратки во транзит,* 2006, ISPM бр. 25, IPPC, ФАО, Рим;
- *Фитосанитарни третмани за регулирани штетни организми,* 2007, ISPM бр. 28, IPPC, ФАО, Рим и
- *Монтреалски протокол за супстанции што ја осиромашуваат озонската обвивка,* Најроби, Озонски секретаријат, Програма на Обединети нации за животна средина. ISBN: 92-807-1888-6 (<http://www.unep.org/ozone/pdfs/Montreal-Protocol2000.pdf>), 2000 година, UNEP.

ДЕФИНИЦИИ

Дефинициите за фитосанитарните термини кои се користат во овој стандард можат да се најдат во ISPM бр. 5 (*Поимник на фитосанитарни термини*).

ПРЕГЛЕД НА УСЛОВИ

Усвоените фитосанитарни мерки кои значително го намалуваат ризикот од внесувањето и ширењето на штетните организми преку дрвениот материјал за пакување се состојат од употреба на дрво без кора (со одредена толеранција на остатоци од кората) и примена на одобрени третмани (како што е пропишано во Прилог 1). Примената на усвоената ознака, како што е пропишано во Прилог 2, гарантира дека дрвениот материјал за пакување кој подлежи на одобрените третмани лесно се идентификува. Одобрените третмани, ознаката и нејзината употреба се пропишани.

Националните организации за заштита на растенијата на земјите-извозници и земјите-увозници имаат утврдено посебни надлежности. Третманот и примената на ознаката секогаш треба да е во надлежност на Националните организации за заштита на растенијата. Националните организации за заштита на растенијата кои ја одобруваат употребата на ознаката треба да вршат надзор (или најмалку ревизија односно преглед) на примената на третманите, употребата на ознаката како и нејзината примена од страна на производителот/давателот на третман, а воедно треба да воведат постапки за проверка, следење и ревизија. Посебни услови се користат кај дрвениот материјал за пакување кој е репариран или рециклиран.

Националните организации за заштита на растенијата на земјите-увозници треба да ги прифатат усвоените фитосанитарни мерки како основа за одобрување на увоз на дрвен материјал за пакување, без дополнителни фитосанитарни услови за увоз на дрвен материјал за пакување и треба при увоз да проверат дали се исполнети условите од овој стандард. Кога дрвениот материјал за пакување не ги исполнува условите од овој стандард, Националните организации за заштита на растенијата исто така се одговорни за мерките кои се применуваат и за известувањето од непридржувањето кон условите, според потреба.

УСЛОВИ

1. Основа за регулатива

Дрвото со потекло од живи или мртви стебла може да биде нападнато од штетни организми. Дрвениот материјал за пакување често е направен од сирово дрво кое можеби не е доволно обработено или третирано за отстранување или уништување на штетните организми и притоа претставува патека за внесување и ширење на карантински штетни организми. Докажано е дека амбалажата претставува висок ризик за внесување и ширење на карантински штетни организми. Дрвениот материјал за пакување многу често повторно се употребува, репарира или рециклира (како што е опишано во оддел 4.3). Вистинското потекло на дел од дрвениот материјал за пакување тешко е да се одреди, а со тоа и неговиот фитосанитарен статус не може лесно да се утврди. За да се утврди вообичаениот процес на отпочнување на анализа на ризик од штетни организми, дали некоја мерка е потребна и степенот на таа мерка, честопати не е можен за дрвениот материјал за пакување. Од таа причина, овој стандард ги опишува меѓународно прифатените мерки кои можат да се применат на дрвениот материјал за пакување во сите земји. Со тоа, значително ќе се намали ризикот од внесување и ширење на повеќето карантински штетни организми кои можат да се присутни во тој материјал.

2. Контролиран дрвен материјал за пакување

Овие упатства ги опфаќаат сите облици на дрвен материјал за пакување кои можат да послужат како патека на штетните организми и кои претставуваат ризик за штетните организми што обично живеат на живите дрвја. Тие опфаќаат дрвен материјал за пакување (гајби, кутии, сандаци за пакување, амбалажа¹, палети, навои со кабли и калемии/макари) присутен во било која увезена пратка, вклучувајќи ги и пратките кои обично не подлежат на фитосанитарна инспекција.

2.1. Исклучоци

Следните производи се со значително мал ризик и треба да бидат исклучени од одредбите од овој стандард²:

- дрвен материјал за пакување кој целосно е направен од тенко дрво (до 6 mm или помала дебелина);

¹ Пратките од древо (дрвен материјал/траја) можат да бидат придружени со амбалажа која не е изработена од истиот вид и квалитет на дрво а кое ги исполнува истите фитосанитарни услови како и дрвото во пратката. Во такви случаи, амбалажата може да се смета како дел од пратката и треба да не се смета како дрвен материјал за пакување во контекст на овој стандард.

² Не сите видови на кутии за подароци или бурџа се изработени на начин со кој се обезбедува дека истите немаат штетни организми и затоа одредени видови можат да се сметаат дека се во рамките на обемот на овој стандард. Во одредени ситуации, за овие видови на производи посебни постапки треба да се воспостават помеѓу NPPO-увозниците и NPPO-извозниците.

- дрвено пакување направено целосно од обработен дрвен материјал, како што е шперплоча, иверица, меџијан, OSB - плоча или фурнир кој е направен со употреба на лепило, топлина, притисок или комбинација од нив;
- буриња за вино и алкохолни пијалаци кои се загреваат во текот на производството;
- кутии за подароци за вино, пури и други производи направени од дрво кое е обработено и/или произведено на начин со кој е обезбедено отсуство на штетни организми;
- пилевина, струготини и дрвена волна и
- дрвени компоненти кои се трајно прицврстени за товарните возила и контејнерите.

3. Фитосанитарни мерки за дрвен материјал за пакување

Овој стандард ги опишува фитосанитарните мерки, вклучувајќи ги и третманите кои се одобрени за дрвен материјал за пакување, а воедно обезбедува услови за нови или ревидирани третмани.

3.1 Одобрени фитосанитарни мерки

Одобрените фитосанитарни мерки опишани во овој стандард се состојат од фитосанитарни постапки, вклучувајќи го и означувањето на дрвениот материјал за пакување. Примената на ознаката ја прави употребата на фитосанитарниот сертификат непотребна, бидејќи укажува дека се применети меѓународно прифатените фитосанитарни мерки. Овие фитосанитарни мерки треба да бидат прифатени од страна на сите Националните организации за заштита на растенијата како основа за одобрување на увоз на дрвен материјал за пакување, без дополнителни посебни услови. Потребните фитосанитарни мерки, освен одобрената мерка што е опишана во овој стандард, налагаат и техничка оправданост.

Третманите опишани во Прилог 1 се значително ефикасни против повеќето штетни организми кај живите дрвја кои се со намена како дрвен материјал за пакување, кој се употребува во меѓународната трговија. Овие третмани се комбинираат со употребата на дрво без кора за изработка на дрвена амбалажа, кое делува на намалување на веројатноста од повторен напад од штетни организми кај живите дрвја. Овие мерки се усвоени врз основа на следните фактори:

- спектар на штетни организми кои можат да бидат опфатени;
- ефикасноста на третманот и
- техничката и/или комерцијалната оправданост.

Во производството на одобрен дрвен материјал за пакување, вклучувајќи ја и амбалажата, вклучени се три главни активности: третирање, производство и означување. Овие активности можат да се изведат како посебни, еден субјект може да извршува неколку или пак сите активности заедно. Заради полесно упатување, овој стандард се однесува на производителите (оние кои го произведуваат дрвениот материјал за пакување и можат да ја применуваат ознаката на соодветно третиран дрвен материјал за пакување) и давателите на третманот (оние кои ги применуваат одобрените третмани и можат да ја користат ознаката на соодветно третиран дрвен материјал за пакување).

Дрвениот материјал за пакување кој подлежи на одобрените мерки ќе биде идентификуван со примена на службена ознака во согласност со Прилог 2. Оваа ознака се состои од симбол кој се користи во комбинација со кодовите кои ја идентификуваат дадената земја, одговорниот производител или давателот на

третман и третманот кој се применува. Во понатамошниот текст, сите компоненти со таква ознака се со заеднички назив „ознака“. Меѓународно признатата ознака, која не е со јазична определеност, ја олеснува идентификацијата на третиралиот дрвен материјал за пакување во текот на контрола при извозот, на местата на увоз или на било кое друго место. Националните организации за заштита на растенијата треба да ја прифатат ознаката како што е наведено во Прилог 2 како основа за одобрување при увоз на дрвениот материјал за пакување без дополнителни посебни услови.

Со примена на еден од усвоените третмани утврдени во Прилог 1, дрво без кора треба да се користи за правење на дрвен материјал за пакување. Толеранцијата на дозволени остатоци од кората е утврдена во Прилог 1.

3.2. Усвојување на нови или ревидирани третмани

Како што новите технички информации стануваат достапни, постоечките третмани можат да се ревидираат и менуваат, а новите алтернативни третмани и/или програм/и на третмани за дрвен материјал за пакување треба да бидат усвоени од страна на Комисијата за фитосанитарни мерки. ISPM бр. 28 од 2007 година дава насоки за процесот во IPPC за начинот на одобрување на третманите. Ако е донесен нов или е ревидиран распоредот на третмани за дрвен материјал за пакување, а истиот е вклучен во овој ISPM, материјалот кој веќе бил подложен на претходниот третман и/или програм не треба повторно да се третира или повторно да се означи.

3.3. Алтернативни билатерални протоколи

Националните организации за заштита на растенијата можат да прифатат мерки кои не се наведени во Прилог 1 со билатерална спогодба со нивните трговски партнери. Во такви случаи, ознаката која е прикажана во Прилог 2 не е дозволено да се користи, доколку не се исполнети сите услови од овој стандард.

4. Одговорности на Националните организации за заштита на растенијата

За да се спречи внесувањето и ширењето на штетните организми, извозот и увозот на договорните страни и нивните Националните организации за заштита на растенијата имаат одговорности (како што е опишано во членовите I, IV и VII од IPPC). Во врска со овој стандард, подолу се дадени посебните одговорности.

4.1. Регулаторни фактори

Третманот и примената на ознаката (и/или сродните системи) треба секогаш да бидат под надлежност на Националните организации за заштита на растенијата. Националните организации за заштита на растенијата кои ја овластуваат употребата на ознаката имаат задолжение да осигураат дека сите системи кои се овластени и одобрени за примената на овој стандард ги исполнуваат сите потребни услови опишани во рамките на стандардот и дека дрвениот материјал за пакување (или дрвото кое треба да се пренамени во материјал за пакување) кој има ознака е третиран и/или изработен во согласност со овој стандард. Одговорностите вклучуваат:

- според потребите: овластување, регистрирање и акредитација;
- третман на следење и системи за означување кои се применуваат со цел да се провери усогласеноста (дополнителни податоци за одговорностите се дадени во ISPM бр.7 од 1997 година) и

- проверка, воспоставување на постапки за проверка и ревизија онаму каде е потребно (дополнителните информации се дадени во ISPM бр.23 од 2005 година).

Националните организации за заштита на растенијата треба да вршат надзор (барем ревизија или преглед) на примената на третманите и да ја одобрат употребата на ознаката за нејзино соодветно користење. Третманот треба да се спроведе пред да се употреби ознаката, за да се спречи нетретиран или неправилно третиран дрвен материјал за пакување да биде означен.

4.2. Примена и употреба на ознаката

Утврдените ознаки кои се применуваат на дрвениот материјал за пакување кој е третиран се во согласност со овој стандард и треба да се придржуваат кон условите опишани во Прилог 2.

4.3. Третман и услови за означување на дрвениот материјал за пакување кој повторно се употребува, репарира или рециклира

Националните организации за заштита на растенијата на/од земјите од каде што потекнува дрвениот материјал за пакување, кој има ознака опишана во Прилог 2, се репарира или рециклира имаат одговорност да ги обезбедат и проверат системите поврзани со извозот на тој дрвен материјал за пакување и целосно да соодветствуваат со овој стандард.

4.3.1. Повторна употреба на дрвен материјал за пакување

Еден елемент на дрвениот материјал за пакување кој се третира и е означен во согласност со овој стандард а кој не е репарира, рециклиран или на друг начин изменет не треба повторно да се третира или повторно да се примени ознаката во текот на користењето на елементот.

4.3.2. Репарира дрвен материјал за пакување

Репарира дрвен материјал за пакување е дрвен материјал за пакување на кој приближно една третина од неговите компоненти му се отстранети и заменети. Националните организации за заштита на растенијата треба да гарантираат дека означениот дрвен материјал за пакување се репарира и само дрвото кое е третирано во согласност со овој стандард се употребува за репарирање, или пак само дрвото кое е направено или произведено од обработен дрвен материјал (опишано во оддел 2.1.). Кога третираното дрво се користи за репарирање, секоја додадена компонента треба да биде независно означена во согласност со овој стандард.

Дрвениот материјал за пакување кој има повеќе ознаки може да создаде проблеми при утврдување на потеклото на дрвениот материјал за пакување доколку се утврди дека има присутни штетни организми. Се препорачува Националните организации за заштита на растенијата на земјите каде што дрвениот материјал за пакување се репарира, да го ограничат бројот на различните ознаки кои што можат да се појават кај елементите на дрвениот материјал за пакување. Затоа, Националните организации за заштита на растенијата на земјите каде што дрвениот материјал за пакување се репарира, треба да побараат да се отстранат претходните ознаки од репарираниот дрвен материјал за пакување, елементот повторно да се третира во согласност со Прилог 1, а ознаката потоа да се примени во согласност со Прилог 2.

Ако се користи метил бромид при повторен третман, да се користат податоците од Препораката од IPPC за „Замена или намалување на употребата на метил бромид како фитосанитарна мерка“ (Комисија за фитосанитарни мерки, 2008) треба да се користат.

Има случаи каде што постои сомневање дека сите компоненти на една единица на репарираниот дрвен материјал за пакување се третирани во согласност со овој стандард или потеклото од единицата на дрвениот материјал за пакување или нејзините компоненти е тешко да се определи со сигурност. Во такви случаи Националните организации за заштита на растенијата од земјите каде што дрвениот материјал за пакување се репарира, треба да наложат репарираниот дрвен материјал за пакување повторно да се третира, уништи или на друг начин да се спречи негово движење во меѓународната трговија како дрвен материјал за пакување, кој соодветствува со овој стандард. Во случај на повторен третман, сите претходно користени ознаки треба трајно да се отстранат (покривање со боја или стругање). После повторниот третман, ознаката треба повторно да се примени во согласност со овој стандард.

4.3.3. Рециклиран дрвен материјал за пакување

Една единица на дрвениот материјал за пакување се смета дека е рециклирана ако има заменето повеќе од една третина од нејзините компоненти. Во овој процес, различните компоненти со дополнителна повторна доработка, доколку е потребно, можат да се комбинираат и потоа повторно да се вклопат во новиот дрвен материјал за пакување. Рециклираниот дрвен материјал за пакување може да ги вклопи и новите и претходно користените компоненти.

На рециклираниот дрвен материјал за пакување треба трајно да му се отстранат сите претходни ознаки (покривање со боја или стругање). Рециклираниот дрвен материјал за пакување треба повторно да се обработи а ознаката треба потоа повторно да се примени во согласност со овој стандард.

4.4. Транзит

Кога пратките кои се движат во транзит имаат дрвен материјал за пакување кој не ги исполнува условите од овој стандард, Националните организации за заштита на растенијата на земјите на транзит треба да наложат мерки за да се обезбеди дека дрвениот материјал за пакување не претставува неприфатлив ризик. Дополнително упатство за постапките при транзит е дадено во ISPM бр. 25 од 2006 година.

4.5. Постапки при увоз

Бидејќи дрвените материјали за пакување се поврзани со повеќето пратки, вклучувајќи ги и оние кои не се сметаат за цел на фитосанитарните контроли, значајна е соработката на Националните организации за заштита на растенијата со организациите кои обично не се вклучени во проверката на тоа дали фитосанитарните услови за увоз се исполнети. При тоа соработката со царинските организации и другите заинтересирани субјекти ќе помогнат на Националните организации за заштита на растенијата при добивањето на податоци за присуството на дрвен материјал за пакување. Ова е важно за да се обезбеди ефикасност при откривањето на потенцијалната неусогласеност на дрвениот материјал за пакување.

4.6. Непридржување кон фитосанитарните мерки на местата на увоз

Соодветни податоци за неусогласеност и итно дејствување се дадени во одделите од 5.1.6.1. до 5.1.6.3. во ISPM бр. 20 од 2004 година и во ISPM бр. 13 од 2001 година. При редовната повторна употреба на дрвениот материјал за пакување, Националните организации за заштита на растенијата треба да го земат во предвид фактот дека неусогласеноста која е утврдена може да произлегла од земјата на производство, репарирање или рециклирање, а не од земјата на извоз или транзит.

Кога дрвениот материјал за пакување ја нема задолжителната ознака или се утврдени штетните организми, што е потврда дека третманот не бил ефикасен, Националната организација за заштита на растенијата треба да реагира соодветно и да преземе итно дејство. Ова дејство треба да биде во форма на задржување со анализа на ситуацијата, а потоа и соодветно да се отстрани неусогласениот материјал, третира⁵, уништи (односно друг вид на отстранување) или повторно врати. Дополнителни примери за соодветните опции за постапки се дадени во Прилог 1. Треба да се тежнее кон начелото на минимално влијание во врска со кое било итно дејство кое се презема, разграничувајќи помеѓу пратката со која се тргува и придружниот дрвен материјал за пакување. Освен тоа, ако е потребно итно дејство, се користи и метил бромид од страна на Националната организација за заштита на растенијата, при тоа треба да се следат соодветните аспекти од Препораката на IPPC во врска со „Замена или намалување на употребата на метил бромид како фитосанитарна мерка“ (Комисија за фитосанитарни мерки, 2008 година).

Кога имаме случаи каде се пронајдени живи штетни организми, Националната организација за заштита на растенијата на земјата-увозник треба да ја извести земјата-извозник или земјата-производител. Во такви случаи, каде единицата на дрвениот материјал за пакување има повеќе од една ознака, Националните организации за заштита на растенијата треба да го утврдат потеклото на неусогласената компонента/и пред да се испрати известувањето за неусогласеност. Националните организации за заштита на растенијата треба да ги пријават случаите каде недостигаат ознаки и други неусогласености. Имајќи ги во предвид одредбите од оддел 4.3.2., треба да се наведе дека присуството на повеќе ознаки на една единица на дрвен материјал за пакување не значи неусогласеност.

⁵ Ова не мора да значи дека третманот е одобрен во свој стандард.

Прилог 1

Упатство за одобрени третмани за дрвениот материјал за пакување (овој анекс е пропишан дел од стандардот)

Употреба на дрво без кора

Без разлика на видот на третманот кој е употребен, дрвениот материјал за пакување треба да биде направен од дрво без кора. За овој стандард, секоја количина на одделени и јасно разграничени мали делови од кора може да останат, доколку се:

- потесни од 3 см (без разлика на должината) или
- пошироки од 3 см, со вкупна површина на поединечно парче кора помала од 50 cm².

При третман со метил бромид, отстранувањето на кората треба да се спроведе пред третманот, бидејќи присуството на кора на дрвото влијае врз ефикасноста на третманот со метил бромид. При топлински третман, отстранувањето на кора може да се спроведе пред или по третманот.

Топлински третман (код на третман со ознака „НТ“)

Дрвениот материјал за пакување треба да се загрее на минимална температура од 56°C за најмало времетраење од 30 минути на постојана температура на целиот профил на дрвото (вклучувајќи го и неговото јадро). Различните извори на енергија или процеси се дозволени за да се постигнат овие параметри. Случаите на: сушење во печка, хемиска импрегнација под притисок со присуство на топлина, микробрани или други третмани можат да се сметаат за топлински третмани доколку ги исполнуваат параметрите за топлински третмани утврдени во овој стандард.

Метил бромид (код на третман со ознака „МВ“)

Треба да се пристапи кон употребата на метил бромид имајќи ја во предвид препораката од IPPC за „Замена или намалување на употребата на метил бромид како фитосанитарна мерка“ (Комисија за фитосанитарни мерки, 2008). Националните организации за заштита на растенијата се охрабруваат да ги користат третманите кои се одобрени во овој стандард.⁴

Дрвениот материјал за пакување треба да се фумигира со метил бромид во согласност со дадениот однос со кој се третира производот со минимална вредност на концентрација и време⁵ (СТ) во текот на 24 часа, на температура и крајна концентрација на резидуи, утврдени во табела 1. Оваа вредност на СТ треба да се постигне на целокупниот дрвен материјал, заедно со неговото јадро, со концентрација измерена на собна температура. Минималната температура на дрвото и околната атмосфера не смее да биде помала од 10 °C, а минималното време на изложеност не смее да биде помало од 24 часа. Следењето на концентрациите на гас треба да се спроведува на најмалку 2, 4 и 24 часа (во случај на подолго време на изложеност и послаба концентрација, дополнителното мерење треба да се бележи на крајот од фумигацијата).

⁴ Исто така, договорните страни кон IPPC треба да имаат обврски според Протоколот од Монреал во врска со рупстанции кои ја оштетуваат озонската обвивка (UNEP, 2000)

⁵ СТ производот кој се користи за третман со метил бромид во овој стандард претставува производ од концентрацијата (g/m³) и времето изразено во часови (h) за времетраењето на третманот.

Табела 1: Најмала СТ во текот на 24 часа за дрвен материјал за пакување кој се фумигира со метил бромид.

Температура	СТ (g x h/m ³) во текот на 24 h	Минимална крајна концентрација (g/m ³) после 24 часа
21°C или повеќе	650	24
16°C или повеќе	800	28
10°C или повеќе	900	32

Пример на програм кој треба да се користи за исполнување на утврдените услови е прикажан во табела 2.

Табела 2: Пример на програми за третмани, со кои се постигнува минимална вредност на СТ, која е потребна за дрвениот материјал за пакување, кој се третира со метил бромид (почетните дози треба да се повисоки при услови со висока апсорпција и пропустливост)

Температура	Доза (g/m ³)	Минимална концентрација (g/m ³) за		
		2 h	4 h	24 h
21 °C или повеќе	48	36	31	24
16 °C или повеќе	56	42	36	28
10 °C или повеќе	64	48	42	32

Националните организации за заштита на растенијата гарантираат дека дадените фактори соодветно се употребени од областа за примената на третманот со метил бромид, според овој стандард:

- (1) Вентилаторите се употребуваат во текот на фазата од фумигација за што порамномерно распределување на гасот и треба да се постават за да обезбедат брзо и ефикасно распределување на фумигантот низ затворениот простор во кој се врши фумигацијата (во период од еден час после примената).
- (2) Затворените простори во кои се врши фумигација не треба да се полнат помалку од 80% од нивниот волумен.
- (3) Затворените простори во кои се врши фумигацијата треба да се добро задихтувани и колку што е можно повеќе затворени. Ако фумигацијата треба да се спроведе под прекривки, тие треба да се изработени од материјал непропустлив на гас и да се соодветно задихтувани на рабовите и на подот.
- (4) Подот на местото на кое се врши фумигацијата треба да е или непропустлив за фумигантот или покривките кои се непропустливи на гас треба да се послани на подот.
- (5) Метил бромидот често се применува преку испарувач („топол гас“), со што целосно би испарил фумигантот пред неговото внесување во затворениот простор во кој се врши фумигацијата.
- (6) Третманот со метил бромид не се спроведува на дрвен материјал за пакување кој има пресек поголем од 20 см. Помеѓу кубичираните дрва треба да има најмалку 20 см растојание, за да се обезбеди соодветна циркулација и пенетрација на метил бромидот.

- (7) При пресметката за дозата на метил бромид, дополнувањето се прави за сите смеси од гас (2% хлоропикрин) за да се осигура дека вкупниот износ на метил бромидот кој се применува ги исполнува условите кои се потребни за стапките на дозирање.
- (8) Почетните нормирани дози и процедурите за третирањето на производот со метил бромид вклучуваат веројатност на различна апсорпциска способност на третирааниот дрвен материјал за пакување или придружните производи (стиропор, кутии).
- (9) Измерената температура на производот или амбиенталниот воздух (во зависност од тоа кое е пониско) се употребува за пресметување на дозата на метил бромид и треба да биде најмалку 10°C (вклучувајќи ја и онаа на јадрото од дрвото) во текот на целото времетраење на третманот.
- (10) Дрвениот материјал за пакување кој треба да се фумигира не се обвиткува или покрива во материјали кои се непропустливи за фумигантот.
- (11) За потребите на ревизија, документите од третманите со метил бромид се чуваат кај давателите на третман, за временски период утврден од страна на Националните организации за заштита на растенијата.

Националните организации за заштита на растенијата треба да предложат мерки за да се намалат или отстранат емисиите на метил бромид во атмосферата онаму каде е тоа технички и економски изводливо (како што е пропишано во Препораката на IPPC за „Замена или намалување на употребата на метил бромид како фитосанитарна мерка“ според Комисијата за фитосанитарни мерки од 2008 година).

Усвојување на алтернативни третмани и ревизии за одобрени програми на третмани

Како што новите технички достигнувања стануваат достапни, постојните третмани треба да се анализираат и менуваат, а нови алтернативни третмани или програми на третмани за дрвен материјал за пакување треба да се донесат од страна на Комисијата за фитосанитарни мерки. Ако е донесен нов или ревидиран програм на третман за дрвениот материјал за пакување и истиот е усвоен од ISPM, материјалот кој веќе е подложен на претходниот третман и/или програм не треба повторно да се третира односно да се означува.

Прилог 2

Упатство за ознаката и нејзина примена (Овој прилог е пропишан дел од стандардот)

Ознаката која означува дека дрвениот материјал за пакување бил подложен на одобрен фитосанитарен третман во согласност со овој стандард⁶ ги сочинува следните компоненти:

- симбол;
- код на земјата;
- код на производителот/давателот на третман и
- код на третманот со користење на соодветна кратенка во согласност со Прилог 1 („НТ“ или „МВ“).

Симбол

Дизајнот на симболот (треба да биде регистриран според националните, регионалните или меѓународните постапки, било како трговска марка или сертификациона/колективна/гаранциска ознака) треба да биде сличен на прикажаниот во примерите кои се илустрирани подолу и да биде поставен на левата страна од другите компоненти.

Код на земјата

Кодот на земјата треба да биде составен од две букви (прикажан во примерите како „XX“) од Меѓународната организација за стандарди (ISO). Тој треба да биде одделен со цртичка од кодот на производителот/давателот на третман.

Код на производителот/давателот на третман

Кодот на производителот/давателот на третман е единствен код, кој се доделува од страна на Националната организација за заштита на растенијата на производителот на дрвен материјал за пакување или давателот на третман кој ги користи ознаките или правното лице кое на друг начин е одговорно пред Националните организации за заштита на растенијата, како гаранција дека е соодветно третирано дрвото кое се користи и адекватно се означува (прикажано во примерите како „000“). Бројот и редоследот на броевите и/или буквите се доделуваат од страна на Националните организации за заштита на растенијата.

Код на третман

Код на третман е кратенка на IPPC (дадено во Прилог 1) за одобрената мерка која се користи и е прикажана во примерите со „YY“. Кодот на третман треба да се наоѓа после комбинацијата од кодови на земјата и производителот/давателот на третман.

⁶ При увоз, земјите треба да го прифатат дрвениот материјал за пакување кој е претходно произведен и кој има ознака која е доследна на претходните верзии на овој стандард.

Тој треба да е поставен на посебна линија од кодовите на земјата и на производителот/давателот на третман или да се оддели со црточка, ако е прикажан на истата линија како и другите кодови.

Код на третман	Вид на третман
HT	Топлински третман
MB	Метил бромид

Примена на ознаката

Големината, фонтот како и местото на ознаката кои се употребени може да се разликуваат, а притоа да бидат доволно видливи и читливи за фитосанитарните инспекторите, без визуелни помагала. Ознаката треба да биде правоаголна или квадратна и да е обиколена со надворешната линија, поделена со вертикална линија која што го одделува симболот од компонентите на кодот. За да се олесни употребата на ознаката, може да постојат мали празнини во надворешната линија, вертикалната линија и на секое друго место од компонентите на ознаката.

На надворешната линија од ознаката не треба да има никакви други податоци. Ако се користат дополнителни ознаки (трговски марки на производителот, лого на телото кое дава овластување) кои се сметаат за корисни за заштита на употребата на ознаката на национално ниво, тие податоци можат да се наведат околу, односно надвор од надворешната линија на ознаката.

Ознаката треба да биде:

- читлива;
- трајна и непренослива и
- ставена на место кое е видливо кога се користи дрвеното пакување, по можност на барем две спротивни страни од единицата на дрвеното пакување.

Ознаката не смее да биде нацртана рачно.

Употребата на црвена или портокалова боја треба да се избегнува, бидејќи овие две бои се употребуваат при означување на опасни стоки.

Композитната (сложената) единица која е добиена од повеќе компоненти кои се вклопени во единицата на дрвениот материјал за пакување треба да се смета за единична единица за обележување (додадената компонента на процесот не е услов за нов третман). За една композитна единица на дрвен материјал за пакување направена од третирано дрво и обработен дрвен материјал (каде обработената компонента не налага третман), треба да соодветствува ознаката која се наоѓа на компонентите од обработениот дрвен материјал, со што би се постигнало ознаката да е на видлива локација и да е доволно голема. Овој пристап кон примена на ознаката се применува само кај композитните единици, а не и кај привремените склопови од дрвен материјал за пакување.

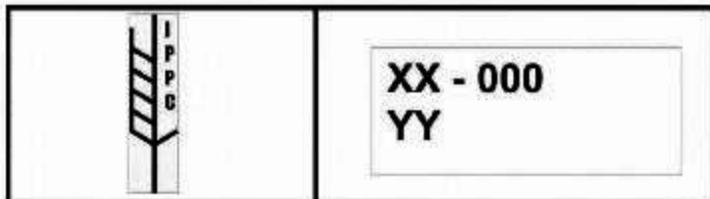
Потребно е посебно внимание за примената на читливоста на ознаката кај потпорното дрво, бидејќи при користењето на истото димензијата не се менува и е соодветна за товарење при нормален транспорт. Важно е превозниците да приложат дека целата амбалажа која се употребува е безбедна или да упатат дека истата е третирана и означена како што е опишано во овој анекс, а ознаките да се јасни и читливи. Малите парчиња дрво кои не ги содржат сите потребни елементи од ознаката не треба да се употребат за амбалажа. Опциите за означување на амбалажата вклучуваат:

- примена на ознака на парчињата од дрвото се употребува кога дрвената амбалажа се состои од повеќе кратки парчиња (кога повеќе мали парчиња се сечат последователно за примена како амбалажа, треба да бидат со големина која ќе овозможи целата ознака да е присутна на употребената амбалажа.)

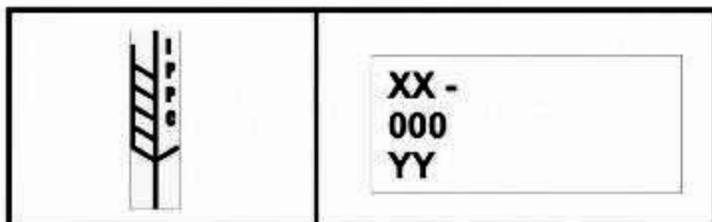
- дополнителна примена на ознака на третираната амбалажа на видливо место после сечењето, доколку превозникот е овластен во согласност со оддел 4.

Примерите подолу ни прикажуваат некои прифатливи варијанти на потребните компоненти што ја сочинуваат ознаката која се користи за потврдување дека дрвениот материјал за пакување кој поседува таква ознака бил претходно подложен на одобрен третман. Отстапки во симболот не се прифатливи. Отстапките во изгледот на ознаката може да се прифатат доколку истите ги исполнуваат условите утврдени во овој анекс.

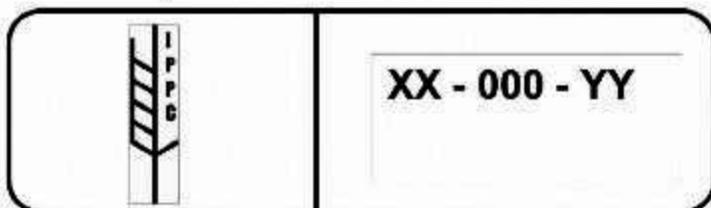
Пример 1

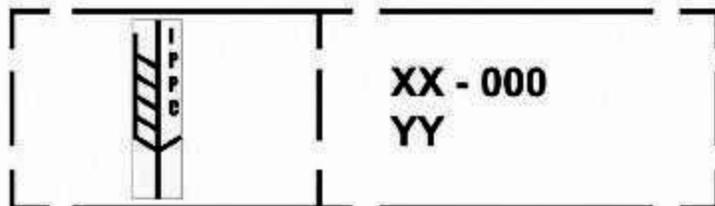
Пример 2

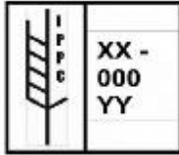
Пример 3 (Ова претставува можен пример за ознака на надворешна линија со заоблени агли)

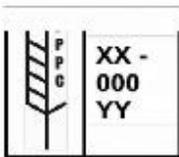
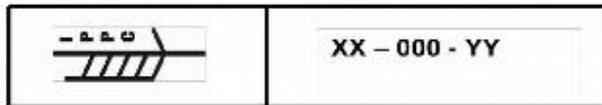
Пример 4 (Ова претставува можен пример на ознака која се применува со шаблон; може да бидат испрекинати надворешната и вертикалната линија и на било кое друго место низ компонентите од ознаката.)

Пример 5

Пример 6

Додаток бр.1

Методи на безбедно отстранување на дрвениот материјал за пакување кој не се придржува кон пропишаните услови

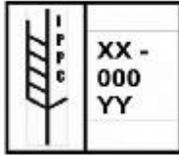
(Овој додаток е за референтни цели и не претставува пропишан дел од стандардот)

Безбедното отстранување на дрвениот материјал за пакување кој не се придржува кон пропишаните услови претставува опција за управување со ризик која може да се примени од страна на Националната организација за заштита на растенијата на земјата-увозник. Ова е опција во случаи кога одредена итна постапка е недостапна или непожелна. Подолу наведените методи се препорачуваат за безбедно отстранување на дрвениот материјал за пакување доколку не се придржува кон условите и тоа:

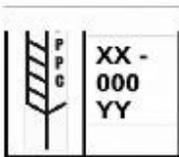
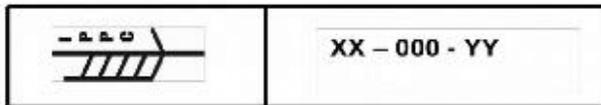
- (1) спалување, доколку е дозволено;
- (2) длабоко закопување на соодветни места одобрени од надлежните органи (длабочината на јамата зависи од климатските услови и видот на откриените штетни организми, а се препорачува истата да биде со најмалку 2 метри длабочина. Материјалот треба да се покрие веднаш по закопувањето и да остане закопан. Исто така, треба да се има предвид, дека длабокото закопување не е соодветен избор за отстранување на дрвото кое е зафатено со термити или други патогени штетни организми на коренот);
- (3) обработка (делкањето треба да се употреби само доколку е во комбинација со дополнителна обработка на начин кој е одобрен од страна на NPPO на земјата-увозник, а со цел уништување на дадените штетни организми, како што е случај при производството на медијапан плоча);
- (4) други ефикасни методи кои се одобрени од NPPO за дадените штетни организми и
- (5) враќање во земјата-извозник, доколку е потребно.

Со цел максимално да се намали ризикот од внесување или ширење на штетни организми, методите за безбедно отстранување треба да се преземат во најкраток можен рок.

Пример 5

Пример 6

Додаток бр.1

Методи на безбедно отстранување на дрвениот материјал за пакување кој не се придржува кон пропишаните услови

(Овој додаток е за референтни цели и не претставува пропишан дел од стандардот)

Безбедното отстранување на дрвениот материјал за пакување кој не се придржува кон пропишаните услови претставува опција за управување со ризик која може да се примени од страна на Националната организација за заштита на растенијата на земјата-увозник. Ова е опција во случаи кога одредена итна постапка е недостапна или непожелна. Подолу наведените методи се препорачуваат за безбедно отстранување на дрвениот материјал за пакување доколку не се придржува кон условите и тоа:

- (1) спалување, доколку е дозволено;
- (2) длабоко закопување на соодветни места одобрени од надлежните органи (длабочината на јамата зависи од климатските услови и видот на откриените штетни организми, а се препорачува истата да биде со најмалку 2 метри длабочина. Материјалот треба да се покрие веднаш по закопувањето и да остане закопан. Исто така, треба да се има предвид, дека длабокото закопување не е соодветен избор за отстранување на дрвото кое е зафатено со термити или други патогени штетни организми на коренот);
- (3) обработка (делкањето треба да се употреби само доколку е во комбинација со дополнителна обработка на начин кој е одобрен од страна на NPPO на земјата-увозник, а со цел уништување на дадените штетни организми, како што е случај при производството на медијапан плоча);
- (4) други ефикасни методи кои се одобрени од NPPO за дадените штетни организми и
- (5) враќање во земјата-извозник, доколку е потребно.

Со цел максимално да се намали ризикот од внесување или ширење на штетни организми, методите за безбедно отстранување треба да се преземат во најкраток можен рок.